

TURINYS

PADĖKOS.....	9
AUTORIAUS ŽODIS.....	13
PRATARMĖ.....	17
1 skyrius. „Netrukus apie tėvą pamiršau.“.....	21
2 skyrius. „Elgiausi agresyviai.“.....	30
3 skyrius. „Mano vadovaujama gauja.“.....	40
4 skyrius. „Vadinasi, esu genijus.“.....	46
5 skyrius. „Niekas nesimušė.“.....	55
6 skyrius. „Pakliūdavau į bėdą vien dėl savo išvaizdos.“.....	64
7 skyrius. „Praeitis tokia liūdna todėl, kad ji jau praėjo.“.....	73
8 skyrius. „George'as atrodė dar jaunesnis už Paulą.“.....	82
9 skyrius. „Už durų stovėjo faras.“.....	91
10 skyrius. „Ir iki tol buvau kupinas apmaudo.“.....	95
11 skyrius. „Buvo siaubinga.“.....	101
12 skyrius. „Aš sugrioviau jam gyvenimą!“.....	109
13 skyrius. „Žinojome, kad šis vyrukas turėjo bėgnų kompleksą.“.....	118
14 skyrius. „Užaugau Hamburge.“.....	123
15 skyrius. „Moterys turi būti seksualios ir tylėti po šluota.“.....	130
16 skyrius. „Ar noriu, kad taip atrodytų mano gyvenimas?“.....	136
17 skyrius. „Šiandien jas vadintume grupėmis.“.....	144
18 skyrius. „Visai netroškau sulaukti dvidešimt vienerių.“.....	149
19 skyrius. „Mes tiesiog buvome svajokliai.“.....	154
20 skyrius. „Aš buvau artimesnis Brianui.“.....	161
21 skyrius. „Ėmiau iš Stu pavyzdį.“.....	169
22 skyrius. „Cyn nėščia.“.....	174
23 skyrius. „Kai derybos pasisukdavo link praktinių klausimų, žodį tardavau aš.“.....	183
24 skyrius. „Dainavome dvylika valandų.“.....	193
25 skyrius. „Atostogos jau buvo suplanuotos.“.....	202
26 skyrius. „Aš Johnas – aš taip pat grupės gitaristas.“.....	209
27 skyrius. „Tai ne šou verslas.“.....	219
28 skyrius. „Jaučiamės, tarsi žiūrėtume filmą.“.....	224
29 skyrius. „A Hard Day's Night buvo tikrų įvykių parodija.“.....	230
30 skyrius. „Rokenrolo muzikanto gyvenimas.“.....	238
31 skyrius. „Mes buvome tarsi Džiunglių karaliai.“.....	245
32 skyrius. „Kai prisijungi instrumentus ir prasideda triukšmas.“.....	259
33 skyrius. „Jokį žmogų, būnantį savo Jokioje žemėje.“.....	266

34 skyrius. „Dabar mes populiarešni už Jėzų.“	272
35 skyrius. „Lyg būtume keturi į sceną atvilkti išsigimėliai.“	279
36 skyrius. „Visi pamanėme, kad kažkurį iš mūsų pašovė.“	285
37 skyrius. „Įkalčiau įsivaizduojamą vinį. Ar taip tiktų?“	289
38 skyrius. „Strawberry Fields Forever.“	296
39 skyrius. „Mickas Jaggeris scenoje į apatinius prisikiša medžiagos paminkštinti?“	304
40 skyrius. „Man buvo baisu.“	312
41 skyrius. „Aš – kiaušinėžmogis.“	318
42 skyrius. „Skraidys magišku kilimu.“	328
43 skyrius. „Manau, kad aš – Jėzus Kristus.“	337
44 skyrius. „Pagaliau sutikau moterį, kuri yra tiek pat nupušusi, kiek aš.“	342
45 skyrius. „Trauk būgnus.“	347
46 skyrius. „Nesi verta daugiau.“	353
47 skyrius. „Niekada nebuvau matęs savo pimpio albumo viršelyje.“	362
48 skyrius. „Tikiuosi, kad atranką įveikėme.“	368
49 skyrius. „Mane pakeitė Yoko.“	375
50 skyrius. „Išeinu iš „The Beatles“.“	384
51 skyrius. „Tapau ramentu socialiniams luošiams.“	392
52 skyrius. „Nemokamas reiškia nemokamas.“	400
53 skyrius. „Taip pat sėkmingai galėčiau būti komikas.“	409
54 skyrius. „Tas radikalizmas buvo ištis paikas.“	417
55 skyrius. „Daina <i>Imagine</i> yra antireliginė.“	424
56 skyrius. „Niujorkas juda mano greičiu.“	432
57 skyrius. „Bet nesuknisk man ausų.“	442
58 skyrius. „Pabaigai <...> nusprendėme pagroti dainą.“	450
59 skyrius. „Ką pasakytum, jeigu aš vėl pradėčiau rašyti su Paulu?“	458
60 skyrius. „Jaučiuosi, tarsi būčiau kovojęs su visais tais monstrais.“	462
61 skyrius. „Aš palaimintas, nes gavau antrą šansą.“	467
62 skyrius. „Niekada nenustojau norėti kurti muzikos.“	475
63 skyrius. „Groju gitarra ir dainavau.“	484
64 skyrius. „Netikiu negyvais herojais.“	492
PABAIGOS ŽODIS	495
JOHNUI MIRUS, KAS NUTIKO	501
GERIAUSI JOHNŲ ĮRAŠAI	505
LITERATŪROS SĄRAŠAS	507
PASTABOS	509
APIE AUTORIŲ	525

PRATARMĖ

Johno Lennono negalėjai išsprasti į jokių aiškiai apibrėžtus rėmus, nes jis niekada ilgai nebūdavo tas pats Johnas Lennonas. Jis buvo kupinas vidinių prieštarų. Kaip dainininkas, jis taip nemėgo savo balso, kad įrašuose jį maskuodavo. Būdamas rokenrolo puristas, ėmė save laikyti avangardo kūrėju. O kaip apsigimęs lyderis, kartais pats leisdavosi lengvai vedžiojamas už nosies.

Gyvenimo pabaigoje buvo bohemiškas multimilijonierius, vis dar romantiškai save laikęs darbininkų klasės herojumi, nors augo patogiuose erdvuose namuose dailiame ir žaliame Liverpulio priemiestyje. Gyvenime nėra dirbęs jokio darbo, tik kūręs kitiems pramogą arba rašęs.

Bet jo prieštarumas ir galbūt išvalgumas labiausiai atsiskleidė per jo požiūrį į „The Beatles“. Įkūręs ir padėjęs šiai grupei išaugti į mylimiausią muzikinį bei kultūrinį XX amžiaus ansamblį, jis su džiaugsmu tapo ikonoklastu ir jį sunaikino. Taip pasielgdamas sudaužė širdį šimtam milijonų žmonių.

Gerbėjai dar ištisus dešimtmečius diskutavo, ar „The Beatles“ apskritai turėjo išsiskirstyti, bet, žvelgiant į praeitį, veikiausiai tai geriausia, kas grupei galėjo nutikti. Nužudydamas grupę jos pike, Johnas, nors ir pats to nesuprasdamas, išsaugojo ją, iššaldė ją toje akimirkoje, kai grupės muzika klausytojams dar nebuvo pabodusi, o tai neišvengiamai būtų nutikę, jeigu vaikinai būtų likę kartu.

Kai tai nutiko, buvau priblokštas ne mažiau nei bet kuris kitas, bet galbūt nereikėjo taip reaguoti. Juk Johnas jau ne kartą meistriškai save sukūrė iš naujo – jis nusimesdavo vieną kaukę ir užsidėdavo kitą. Knygius berniukas, kuris labiau už viską mėgo lindėti savo miegamajame ir paišyti bei iš naujo skaityti *Alisą stebuklų šalyje*, kieme, mokyklos draugų kompanijoje virsdavo vagiliaujančiu velniūkščiu. Maištingo, dėl roko pamišusio

meno studento, tapusio nerūpestingu aštriausio sąmojo bitlu, nebegalėjai atpažinti, kai jis transformavosi į septintojo dešimtmečio pabaigos psichodelikos guru, o šis personažas, savo ruožtu, užleido vietą įtūžusiam, prieš karą kovojančiam feministui Johnui Lennonui iš 1971 metų. Pokyčiai nesiliovė ir aštuntajame dešimtmetyje, kai kone pernakt iš retkarčiais visuomenės akiratyje nesusivaldančio girtuoklio (vėliau ši laikotarpį pats pavadino aštuoniolikos mėnesių trukmės „prarastu savaitgalio“) jis tapo atsiskyrėliu jaunu tėvu, besislapstančiu bute Niujorke.

Visos šios ir kitos asmenybės buvo Johnas Lennonas. Bet, svarbiausia, jis buvo sumanus dainų autorius ir energingas lozungų kūrėjas, gebėjęs įžvelgti savo laiko povandenines sroves kur kas anksčiau, nei apie jas imdavo šaukti minios, ir drauge su kitais įamžinęs akimirką dainoje.

Jis būdavo aišktingas, žiaurus, neteisingas, dažnai iš musės darydavo dramblį, mokėjo pasišaipyti iš savęs, kartais net linkęs į smurtą, dažnai nekantrus ir neracionalus. Bet, matydamas progą papokštauti, niekada jos nepaleisdavo iš rankų, todėl neretai būdavo labai juokingas ir visada lakios vaizduotės. Jeigu būtų gimęs porą dešimčių metų vėliau, laisvai galėtų gyventi iš standapo komedijos. „Dalis manęs norėtų būti komiku, – kartą pareiškė jis. – Tiesiog neturiu drąsos pabandyti.“

Johnas ne visada būdavo maloniausias žmogus, kartais elgdavosi neracionaliai, su juo buvo sunku gyventi – kaip paliudytų jo pirmoji žmona Cynthia, antroji Yoko Ono ar meilužė May Pang. Bet tiek pavydžiam, kiek ir kilniaširdžiam Johnui nestigo nei gerų manierų, nei aštraus liežuvio. Tiesą sakant, vienintelis jam būdingas nekintantis bruožas buvo nenustygimas vietoje, troškimas daryti ką nors kitą, galbūt net noras būti kitokiu žmogumi.

Iki „The Beatles“ kone visos pramogų pasaulio žvaigždės pataikaudavo savo vadybininkams, laikėsi diplomatiškai kalbėdami su laikraščių žurnalistais ir buvo mandagūs radijo ir televizijos laidų vedėjams. Daugelis jų taip pat stengėsi nereikšti kontroversiškų politinių nuomonių. Tik ne Johnas Lennonas. Jis buvo tiesmukas, kalbėjo tai, ką manė, net jei galbūt kartais nebuvo visiškai susipažinęs su klausimu ir net jei būtų

buvę lengviau, o gal ir išmintingiau, patylėti. Kad ir ką darytų, niekada nesielgė konformistiškai – nebūtinai agresyviaja šio žodžio prasme, bent jau ne septintojo dešimtmečio pradžioje, kai kandžias replikas dažniausiai laidydavo su šypsena ir šelmišku įžūlumu. Nors ir nebandydavo tyčia kalbėti šiurkščiai, dažnai jo pašaipūs atsakymai priversdavo pašnekovus stabtelėti ir susimąstyti. Galima sakyti, kad jis turėjo arogancijos – nors jo aura galėjo erzinti vyresnio amžiaus pasipūtėlius ar kelti jiems įtarimą, ji rezonavo su daugeliu Lenono bendraamžių.

Bet kodėl jis toks buvo? Iš kur ta arogancija? Kada prasidėjo tas poreikis nuolatos save išrasti iš naujo? Kas pavertė Johną Lenoną tokiu žmogumi, kokiu jis buvo? Nestabilūs tėvų santykiai veikiausiai turėjo įtakos formuojant kelerius pirmuosius jo gyvenimo metus. Bet Johno Lenono, kokį jį žinome, susiformavimui – kaip ir kiekvienam mūsų – įtakos turėjo daug skirtingų veiksnių, pradedant jo gimimo laiku ir vieta. Tai buvo Antrojo pasaulinio karo metas, o vieta – nemadingas uostamiestis Liverpulis šiaurės vakarų Anglijoje.

„Mano vadovaujama gauja vagiliavo iš parduotuvių lentynų ir tapydavo mergaičių kelnaites.“

Iškart už *Menlove Avenue* buvo *Vale Road* – rami, nuošali gatvelė, daugiausia supama pusiau atskirų kotedžų, čia Johnas, būdamas septynerių, susipažino su geriausiu vaikystės draugu, su kuriuo išliks artimi visą gyvenimą. Tai buvo Petėas Shottonas, žemaūgis blondinas, nelankęs Davdeilo, tačiau dažnai susitikdavęs su Johnu po pamokų – netrukus jie du taps neatskiriami. Kai prie kompanijos prisijungė Johnas, Petėas jau turėjo artimų draugų – Ivaną Vaughaną ir Nigelą Walley'į. Netrukus jie subūrė padaužų kvartetą, o Johnas greitai perėmė lyderio vaidmenį.

Iš pradžių jų draugystė buvo grįsta vaizduotėje užgimusiais nuotykiiais, berniukams vaidinant naujausius Johno išsigalvotus scenarijus kurio nors iš jų namo galiniame sode, nebenaudojamoje karo slėptuvėje už Petėo namo ar daugybėje Vultoną supančių žaliųjų erdvių ir parkų. Nors tuo metu pats to dar nesuprato, bet po keleto dešimtmečių savo memuaruose apie jūdvių bendrą vaikystę Petėas rašė, kad Johnas visada siekė, jog į nuotykius jį lydėtų išskirtinis partneris, ypač kai ketino krėsti išdaigas. „Johnas žūtbut siekė, kad visada šalia būtų tas žmogus, kurį tuo metu laikė artimiausiu“, (1) – vėliau rašys Petėas.

Petėas buvo Johno bendrininkas vagiant obuolius iš kaimynų sodų, bet vėliau Johno gyvenime atsiras kitų partnerių, kai bendraminčio

kompaniono poreikis taps būtinybe. Taip padaužas Lennoną ir Shottoną pakeitė dainų kūrėjai Lennonas ir McCartney'is, o vėliau Johnas ir Yoko, – o tarpuose tarp šių buvo ir keletas kitų trumpai gyvavusių duetų.

Iš pradžių didžiausios bėdos, į kurias įsiveldavo Johnas, buvo kramtomosios gumos vagystės iš vietinės saldainių parduotuvės – į linksmybes būtinai įsitraukdavo ir Petėas. Šūnybės tęsėsi jiedviem su Petėu tapus skautais ir – galbūt sunku patikėti – choristais vietinėje Vultono parapijos Šv. Petro bažnyčioje. Kadangi abu berniukai lankė sekmadieninę mokyklą, Johno eibes, pavyzdžiui, kai sekmadieninės mokyklos mokytojui liepus atiduoti kramtomąją gumą, Johnas ją išsiėmė iš burnos ir įdėjo tiesiai mokytojui į delną, privalėjo lydėti iš už nugaros atsklidęs Petėo kvatojimas. Taip Johnui buvo smagiau.

Bet, nors dainavimas su choristais vestuvėse šeštadieniais leido užsidirbti saujelę taip reikalingų kišenpinigių, be to, tai buvo pirmas kartas, kai Johnas dainavo viešumoje, tiek jis, tiek Petėas palyginti greitai atsiseikino su kamžomis. Abu buvo išmesti iš choro, nes vogė vaisius per derliaus šventę.

Tuo metu Johno pagrindinis tikslas buvo pasilinksminti, o ne iš tiesų niekinti autoritetus. Bet tai buvo tam tikro elgesio užuomazgos. Kai sūnėnas dėdei George'ui kabindavo makaronus ant ausų, idant išliptų sausas iš balos, šis tik nusijuokdavo ir tardavo Mimi: „Na, klebono iš jo nebus.“

Tačiau Mimi buvo nė kiek nesmagu, kai sužinojo, kad Johnas iš jos rankinuko pavogė pinigų. Kaip vėliau teigė pati, tąsyk vienintelį kartą gyvenime jam sudavė. „Ko gero, tąkart paėmiau per daug“, – vėliau svarstys Johnas. Visus kitus kartus ji nepastebėjo.

Petėui, Ivanui ir Nigelui tapus pirmąja jo pakerėta publika, Johnas netruko suprasti, kad geba pavergti minią. „Tarp bendraamžių buvau tarsi vadukas, – kartą pasakojo jis Hunteriui Daviesui. – Jau būdamas vaikas išmokau daug nešvankių anekdotų. Juos man pasakodavo netoliese gyvenusi mergina. <...> Mano vadovaujama gauja vagiliavo iš

parduotuvių lentynų ir tampydavo mergaičių kelnaites.“ (2) Kitų vaikų tėvai jo nemėgo ir įspėjo savo vaikus nežaisti kartu. Rodas Davisas, su Johnu lankęs sekmadieninę mokyklą, pasakojo, kad dar nesulaukęs dešimties Johnas kaimynystėje garsėjo kaip „tas Johnas Lennonas!!!“ (3)

Tas laikotarpis buvo vesternų aukso amžius, tokie filmai kaip *Colt .45* (*.45 kalibro koltas*), *Red River* (*Raudonoji upė*) ir *Rio Grande* (*Rio Grandė*) buvo itin populiarūs, tad, nepaisant Mimi griežto būdo, dėdė George'as vesdavosi Johną, o kartais ir Petė'ą į Vultono kino teatrą. Johnas, kaip ir visi to meto berniukai, dievino vesternus ir, kai su gauja vaidindavo indėnų mūšius prieš kaubojus ir JAV kariuomenę, pats neišvengiamai įsijausdavo į indėno kailį. „Johnui visada buvo būdinga <...> palaikyti silpnesniąją pusę“, (4) – sakydavo Mimi ir šie prisiminimai jai keldavo juoką. Žinoma, kadangi jis buvo gaujos lyderis, tekdavo šiek tiek pakoreguoti istoriją ir visus mūšius laimėdavo indėnai, o pats Johnas užsimaukšlindavo fazano plunksnomis išpuoštą galvos apdangalą, kurį jam pagamino Mimi. „Jis jį dievino. Niekada nenusiimdavo, – pasakodavo ji. – Dar ir dabar prisimenu, kaip Johnas su juo sode šokdavo aplink medį, prie kurio buvo pririštas Petė'as Shottonas.“ (5)

Net žaidžiant kaubojus ir indėnus, Johnas visada turėdavo vadovauti. Ir, jam pasakius, kad kiti žaidžiantys berniukai negyvi, kad jis juos nukovė įsivaizduojama strėle, iššauta iš įsivaizduojamo lanko, ar išgalvotu šautuvu, jie ir turėjo dėtis negyvais. „Jūs negyvi, tai ir iš tikrųjų atrodykit kaip negyvi“, – Johnas dažnai rėkdavo jiems.

Tie ankstyvieji metai pas Mimi ir dėdę George'ą buvo sėsliausias ir laimingiausias Johno jaunystės laikotarpis. Jį, kaip ir kitus vidurinės klasės vaikus, per Kalėdas dažnai vesdavosi į teatrą žiūrėti muzikinių komedijų, o vieną kartą Johnas net stebėjo ukulele grojančio dainininko George'o Formby'io šou teatre *Empire* Liverpulyje. Taip pat visi drauge keliaudavo į smėlėtus Formbio paplūdimius ar į Tiudorų epochos dvarą Spik Holą, iki kurio pakako keletą stotelių pavažiuoti autobusu, o vasarą vykdavo į vietas kurortus – Niu Braitoną arba Sautportą.

Mėgstamiausias šeimos pasivaikštinėjimų maršrutas Vultone vedė palei *Menlove Avenue*, o tada iškart už kampo sukdamo į karalienės Viktorijos epochos dvarą – medžiais apaugusį Braškių lauką (*Strawberry Field*). Kadaisė tai buvo ištaiginga XIX a. Liverpulio pirklio rezidencija, bet tuo metu, kai šalimais gyveno Johnas, joje jau buvo įsikūrusi Gelbėjimo armijos (*Salvation Army*) organizacijos vaikų prieglauda, o kiekvieną vasarą joje buvo organizuojama sodo šventė. „Vos tik išgirdę Gelbėjimo armijos orkestro muziką, – pasakojo Mimi, – jis imdavo šokinėti ir paklaikęs ir rėkti: *Nagi, Mimi, einam, nes pavėluosim.*“ Ir ragindavo tetą paskubinti žingsnį einant link didžiulių kaltinės geležies vartų, už kurių atsiveria organizacijos teritorija.

Tomis dienomis ne visi sau galėjo leisti vasaros atostogas, bet nuo devynerių metų Johnas kasmet savaitei ar dviem vykdavo į Edinburgą, Škotiją, kur apsistodavo pas Mimi sesę Elizabeth (ją visada vadino teta Mater) ir jos vyrą Bertą. Iš pradžių berniuką pasiimti atvykdavo tetos Mater sūnus Stanley'is Parkesas, kuris buvo šešeriais metais vyresnis už Johną, bet netrukus Johnui buvo leista keliauti vienam. Vieną kartą per kelionę berniukas tiek grojo lūpine armonikėle, kad autobuso vairuotojas pakvietė jį kitą dieną ateiti į autobusų bendrovės pamestų daiktų biurą Edinburge. Atvykęs į jį, Johnas gavo naujutėlaitę armonikėlę, kurios niekas nepasigedo jau mėnesių mėnesius.

Išvykos į Škotiją ilgainiui tapo laukiamiausiu metų įvykiu, ypač savaitė Parkesų šeimai priklausančiame ūkyje Dernese, Škotijos Hailande, į kurį važiuodavo kiekvienų metų rugpjūtį. Vėliau, jau vidurinėje mokykloje, paklaustas, ką norėtų veikti gyvenime, jis atsakė „gaudyti lašišas“. Gal tą akimirką toks atsakymas ir skambėjo absurdiškai, bet Johnas kalbėjo nuoširdžiai. Jam patiko būti prie vandens. Visada patiks.

Nors Johno auklėjimą perėmė Mimi, ji su Julia ir toliau palaikė artimą ryšį, kaip ir visos Stanley'ių seserys, kurios reguliariai susiburdavo į namą *Menlove Avenue*, ypač teta Harrie ir jos dukra Liela, kuri buvo trejais metais vyresnė už Johną. Kadangi pirmasis Harrie vyras mirė, ji su antruoju vyru ir Liela apsigyveno trobelėje Vultone senajame pienuinkystės ūkyje, kuris kadaisė priklausė dėdei George'ui.

Susitikimuose dalyvaudavo ir George'as, o štai Julios sugyventinis Bobby'is Dykinsas nebuvo laukiamas, bet kai Johnas vėliau pasakodavo apie tuos laikus, – o pasakodavo dažnai – atrodė, kad jo atmintyje išlikusi tik matriarchatinė visuomenė, kurios hierarchinės piramidės viršūnėje buvo Mimi. Žurnalistams jis pasakodavo, kad Stanley'ių seserys buvo „penkios stiprios moterys“, o stiprios moterys jį traukė visą gyvenimą. (6) Tos moterys, kurios jo akivaizdoje nesugebėdavo pastovėti už save, likdavo įskaudintos.

Ar Julia buvo stipri moteris? Tik ne Mimi nuomone. Bet reikia pripažinti, kad Juliai gyvenime nesišypsojo fortūna ir nors teoriškai ji liko ištekėjusi už Freddie'io – jiedu taip niekada oficialiai ir neišsiskirs, – susipažinusi su Dykinsu, sugebėjo suimti save į rankas. Jiedu 1947 m. susilaukė dukros, kurią taip pat pavadino Julia, o po dvejų metų porai gimė dar viena dukra Jacqui. Niekada nesužinosime, ar Julia buvo patenkinta susiklosčiusia padėtimi ir savo gyvenimu. Bet kai vieną dieną ji atvyko į Mendipsą „apsivilkusi juodu paltu ir kraujuojančiu veidu“, kaip šią akimirką vėliau prisimins Johnas, jos sūnus nepatikėjo, kad tai buvo tiesiog nelaimingas atsitikimas. Bet jis ir nepasiteiravo, kas nuskriaudė jo motiną. Tiesiog išėjo į lauką nenorėdamas veltis.

O štai jo tėvas dar nebuvo visiškai nuleidęs rankų kada nors pamatyti savo sūnų. Kaip memuaruose, kurie buvo išleisti jau po autoriaus mirties, pasakojo pats Freddie'is, 1949 m. jis parašė Mimi laišką, kuriame pasiteiravo apie Johną – tuo metu berniukui buvo aštuoneri. Bet kadangi ką tik buvo šešis mėnesius praleidęs kalėjime, nes girtas Londono Vest Endo rajone išspyrė parduotuvės vitrinės langą, Mimi nesiruošė leisti, kad visos jos į Johną sudėtos pastangos nueitų veltui. Teigiama, kad ji atsakė, jog Freddie'is „paleido gyvenimą vėjais“ (7) ir „užtraukė gėdą“ giminei. O tada pridūrė, kad jeigu šis dar kada nors bandys kištis į sūnaus gyvenimą, ji papasakos Johnui, kad jo tėvas tupėjo už grotų.

Freddie'is suprato žinutę. Durys atgal jam buvo užvertos. Dėl baudžiamojo nuosprendžio – net jeigu ir palyginti menko – jis nebegalėjo grįžti į jūrą, o kitą nuolatinį darbą rasti buvo sunku, todėl vyras leidosi į kelį.

Nors Johnas ir elgėsi (7) it smulkus nepilnametis nusikalėlis, kai jiedu su Pete'u vagiliavo parduotuvėse, niekas nenustebo, kai vienuolikmetis išlaikė vadinamąjį „vienuolikos plius“ egzaminą. „Tai vienintelis egzaminas, kurį esu išlaikęs“, – vėliau prisimins jis. Už tai gavo naujutėlaitį, žalią, trijų pavarų „Raleigh“ dviratį – tradicinę dovaną išlaikius „vienuolikos plius“ egzaminą, jeigu tik tėvai galėjo sau tai leisti.

Mimi svarstė, kad dabar Johną vertėtų leisti į Liverpulio institutą – labiausiai vertinamą ir prestižinę mokyklą Liverpulyje. Bet ji buvo įsikūrusi miesto centre. Tad pasirinko vietinę Kvori Banko vidurinę berniukams, kuri buvo tolimajame Kolderstonso parko gale – vos per du su puse kilometro nuo namų, ramioje vidurinės klasės aplinkoje. Ši mokykla taip pat buvo puiki. Mimi, ko gero, džiaugėsi, kaip viskas susiklostė. Bet Johną ne ką mažiau džiugino žinia, kad egzaminą išlaikė ir jo bičiulis Pete'as, tad ir jis mokysis toje pačioje mokykloje.

Tačiau kitas ketvertuko narys, Ivanas Vaughanas, deja, prie jų neprisijungs, nes pastarojo tėvai nusprendė leisti sūnų į institutą – būtent todėl, kad „tas Johnas Lennonas“ mokysis Kvori Banke. Ivanas buvo perspektyvus vaikas. Tėvai nenorėjo, kad jis nueitų šunkeliais.

Vienos iš Ivano stojimo į kitą mokyklą pasekmių negalėjo įsivaizduoti niekas. Bet po penkerių metų ji visiškai pakeis Johno... o galiausiai ir milijonų žmonių visame pasaulyje gyvenimą.

„Pagaliau sutikau moterį, kuri yra tiek pat nupušusi, kiek aš.“

Johnas mėnesių mėnesius žavėjosi Yoko. O dabar, jiedviem šnekant ir šnekant, jis atrado daugybę juos siejančių ir skiriančių dalykų, be to, suprato, kaip smarkiai ją formavo jos vaikystė – panašiai kaip ir jo.

Ji jam paaiškino, kad vardas Yoko verčiamas kaip „į užjūrius, toli nuo namų išvykusiojo vaikas“, ir, nors bėgant jos, kaip ir jo, vaikystei, kažkur fone visada šmėžuodavo Antrasis pasaulinis karas, vargu, ar galima įsivaizduoti du taip skirtingai auklėtus mažamečius.

Yoko gimė Tokijuje 1933 m. pasiturinčių bankininkų šeimoje, kildinusoje save iš samurajų. Jos motina buvo budistė, o tėvas – krikščionis. Yoko nuo mažų dienų buvo mokoma namuose, o tai reiškė nuolatinę gubernantės priežiūrą, kuri ją mokė Biblijos bei budistų raštų, be to, kaligrafijos, muzikos ir Japonijos kultūros. Ji buvo vyriausia trijų vaikų šeimoje ir duodama pirmąjį interviu britų laikraščiui ji man pasakojo, kad „jautėsi kaip prijaukintas laukinis gyvūnas, šeriamas informacija“. (1) Ji nekenė tiek auklėjimo, tiek to meto ir aplinkos moralinių normų. „Dievas niekada nenuleisdavo nuo manęs akių ir apie bet kokį nusižengimą ar nederamą mintį visada turėjau prisipažinti motinai“, (2) – pasakojo man ji. Yoko teigė, kad jos motina buvo labai graži, bet šalta. Tėvas norėjo būti koncertuojančiu pianistu, bet, spaudžiamas šeimos, patraukė į bankininkystę. Ją iš visų pusių slėgė konformizmas. Bet jis

neapėpė sekso. Augdama suprato, kad jos tėvų santuoka buvo atvira ir abu turėjo meilūzių, su kuriais pati ilgai susipažino. Jai tokie santykiai nebuvo neįprasti. Ji ir pati vėliau be jokio kaltės jausmo tolerantiškai atsilieps apie atvirą seksą su kitais gyvenant santuokinį gyvenimą.

Nuo mažų dienų Yoko augo griežtoje, tačiau lepinimo nevengiančioje Japonijos turtuolių kultūroje, išskyrus trejų metų laikotarpį, kai jos tėvas vadovavo japonų bankui Niujorke, o su savimi pasiėmė ir šeimą. Bet, 1940 m. grįžus į Japoniją, vaikystė visiškai sutapo su karu, kai tėvui išvykus dirbti į banką Hanojuje, jos mama išsivežė vaikus į kaimą, kad pabėgtų nuo Tokijo bombardavimo. Laukė sunkūs laikai ir, pasak pačios Yoko, kartą net turėjo maldauti žmonių maisto. Ar tai tiesa, ar ji šiek tiek pagražino tikrąją situaciją, sunku pasakyti – net ir jos geriausi draugai pripažino, kad ji kartais buvo linkusi hiperbolizuoti.

Po karo parvykus į atsigauyantį Tokiją ir iš Vietnamo grįžus tėvui, kuris daugiau nei metus buvo pradingęs konflikto chaose, – visai kaip Johno tėvas, kuris blaškėsi jūroje, – protingam ir atkakliam vaikui viskas klostėsi vis geriau. Netrukus ji grįžo į mokyklą ir, kaip teigiama, mokėsi toje pačioje klasėje kaip ir imperatoriaus sūnus princas Yoshi. O po dviejų semestrų universitete šeima dar sykį pasekė tėvo pėdomis, kai šį vėl pasiuntė dirbti į JAV. Gyvendama patogiam ir pasiturinčiame Niujorko priemiestyje Skarsdeile, 1953 m. ji įstojo į edukacinį požiūriu liberalų, privatų laisvųjų menų Sarah Lawrence koledžą Jonkerse.

Rafinuota ir visa galva į meną pasinėrusi moteris netruko atrasti, kad labiausiai ją domina avangardas, todėl vis daugiau laiko leido Niujorke ir vis mažiau – koledže, kurį galiausiai metė susipažinusi su jaunu japonų kompozitoriumi Toshi'iu Ichianagi'iu, tuo metu studijavusiu Juilliardo mokykloje. Jos tėvai prieštaravo šiems santykiams, nes Toshi'io šeima laikyta socialiai žemesne, bet 1956 m. Yoko ir Toshi'is susituokė, – Johnas tais pačiais metais neišlaikė vidutinio lygio egzaminų. Jai buvo dvidešimt dveji ir, kaip pati teigė, vestuvių naktį ji tebebuvo nekalta. Anot Yoko Ono biografo Jerry'io Hopkinso, ją pažinojusieji tvirtino, kad tai – vargiai tikėtina.

„Manau, kad tu durnas. Išeinu iš „The Beatles“. Noriu skirtis, <...> kaip prieš tai išsiskyrčiau su Cynthia.“

Dabar grojimas „The Beatles“ Johnui jau buvo tapęs tik šalutine veikla, o geriausiai tai iliustruoja 1969 m. gegužės pabaigos įvykiai, kai jis su Yoko atvyko į Kanadą. Jis norėjo laivu *Queen Elizabeth* plaukti į JAV ir su savimi pasiimti dviejų žmonių filmavimo komandą. Bet atvykęs į Soutamptoną, iš kur laivas ir kursavo, sužinojo, kad jam nebuvo išduota JAV viza dėl apkaltinamojo nuosprendžio narkotikų laikymu praėjusiais metais. Kitas jo pasirinkimas buvo Bahamos, nes salynas buvo arti JAV krantų, bet tada jis persigalvojo ir pasirinko Monrealį dar vienam protestui už taiką lovoje. Jį pakalbinti trokštantiems Šiaurės Amerikos žurnalistams rikiuojantis į eilę, jiedu su Yoko diena po dienos kalbėjosi su spauda iš savo lovos viešbučio „Queen Elizabeth“ 1742 numeryje.

Visas 1969 m. Amerikos aukštąsias mokyklas purtė prieš Vietnamo karą nukreipti protestai, į kuriuos Johnas sureagavo gal kiek per švelniai – jis pareiškė, kad studentai, konfrontuodami su policija, turi elgtis atsakingai ir taikiai. „Tiesiog sakau, kad taikai reikėtų suteikti galimybę“, – savo mintis dažnai apibendrindavo jis.

Yoko tarė, kad šie žodžiai turėtų virsti daina. Po kelių dienų ja ir pavarito. „Give Peace A Chance“ buvo įrašyta kartu su vietiniu įrašų prodiuseriu iš Kanados Andre Perry’iu, kuris į Johno viešbučio kambarį

atgabeno įrašų techniką ir mikrofonus. Įrašinėjimo darbai ilgai netruko. Padedamas dar viena akustine gitara grojančio Tommy'io Smotherso, taip pat žmogaus, kuris atidarinėjo ir uždarinėjo drabužių spintą, kad daina turėtų nuoseklų ritmą, didžėjaus Murray the K, šia proga atvykusio iš Niujorko, dainininkės Petulos Clark, Timothy'io bei Rosemary Leary'ių, įvairių žurnalistų ir Kanados Radhos Krišnos šventyklos vienuolių balsų, aštuonių taktų skanduotė akimirksniu tapo klasikiniu protesto himnu. Šįkart balta pižama vilkintis Johnas dainavo iš lovos.

Nors Johno ir Yoko interviu būdavo nušviečiami visame pasaulyje, būtent daina „Give Peace A Chance“ virto tikrąja Johno dovana taikos judėjimui – kūrinys akimirksniu tapo hitu, jį žmonės dainavo įvairiose šalyse antikarinųjų judėjimų maršuose. Nesvarbu, kad vėliau slapčiomis prodiuseris pridėjo daugiau balsų, kad suteiktų įrašui jėgos, ar dėl to, kad Johno dainuojamas tekstas tarp priedainių buvo tiesiog paskirų žodžių kratinys, ar kad vienas iš jų buvo *masturbation* (*masturbacija*), nors žodžių lape buvo parašyta *mastication* (*kramtymas*), nes dainos žinutė buvo perdėm svarbi, kad būtų galima rizikuoti, jog ją uždraus groti radijo stotys dėl juokais paminėto onanizmo. Svarbu buvo tai, kad daina devyniais anglų kalbos žodžiais ir pora akordų apibendrino milijonų žmonių nuotaiką.

Johnas turėjo tiesiog fantastišką talentą sukurti šūkį ir pritaikyti jį pagal paprasčiausią muziką. Daina „Give Peace A Chance“, išleista kaip grupės „Plastic Ono Band“ singlas, tapo pirmąja jo įrašinėjimo avantiūra už „The Beatles“ karjeros ribų.

O tuo metu Londone iškilo problema. Jeigu Allenas Kleinas norėjo Amerikoje sėkmingai iš EMI ir „Capitol Records“ išsiderėti didesnę honorarą grupei „The Beatles“, jam reikėjo turėti naujos grupės kūrybos, kuria galėtų pamojuoti bendrovėms prieš akis. Bet *Let It Be* filmo ir muzikinio albumo montavimas truks dar mėnesių mėnesius.

Ledus pralaužė diplomatiškasis Paulas. Pasikalbėjęs su Johnu, jis paskambino George'ui Martinui ir pasiteiravo, ar prodiuserį domintų vėl pasidaruoti su „The Beatles“, kaip kadaise. Martinas atsakė, kad